

KAJ MORATE VEDETI O ZAKONU O DUŠEVNEM ZDRAVJU?

V brošuri, ki je pred vami, vam bomo skušali prikazati, katere pravice oz. dolžnosti izhajajo za osebe z duševno motnjo iz Zakona o duševnem zdravju. Prav je, da poznate svoje pravice, ki bodo lahko pripomogle k večji kakovosti vaše zdravstvene oskrbe, kako te pravice uresničevati in kako doseči njihovo varstvo, če vam bodo kršene.

Zakon o duševnem zdravju predstavlja pomembno novost v sistemu zdravstvenega varstva Republike Slovenije. Z njim se izpolnjuje več letno prizadevanje za izboljšanje razmer na področju varovanja in uresničevanja pravic oseb z duševno motnjo. Tako Slovenija sledi državam članicam Evropske unije, ki so takšne ali podobne zakone že sprejele.

Kako mora potekati zdravljenje osebe z duševno motnjo?

Zdravljenje osebe z duševno motnjo mora potekati v skladu s strokovno preverjenimi metodami in mednarodno priznanimi standardi. Predvsem mora zdravstveni poseg biti sorazmeren z njegovim namenom in je potrebno med več možnostmi izbrati tisto, ki najmanj posega v osebno integriteto osebe, najmanj omejuje njeno osebno svobodo in ima najmanj nezaželenih učinkov.

Kaj pomenijo posebne metode zdravljenja?

Posebne metode zdravljenja, kot so zdravljenje z elektrokonvulzivno terapijo, hormonsko zdravljenje ali uporaba psihotropnih zdravil v večjih vrednostih, ki presegajo največji predpisani odmerek, se lahko izvajajo le pod posebej določenimi pogoji. O taki obliki zdravljenja ne more odločiti lečeči zdravnik psihiater samostojno, ampak o tem odloči zdravniški konzilij, ki ga mora za vsak primer, torej za vsako uporabo pri posamezni osebi, imenovati direktor. Konzilij mora biti sestavljen tako, da vsaj eden od psihiatrov ne zdravi osebe oz. ni zaposlen v psihiatrični bolnišnici.

V zdravljenje z elektrokonvulzivno terapijo ali hormonsko zdravljenje, za katero konzilij meni, da je potrebno, pa je možno le, če podate svojo pisno privolitev; če tega ne morete sami pa vaš skrbnik. Seveda je možno to obliko zdravljenja uporabiti le, če ni nobenih drugih učinkovitih metod zdravljenja.

Tudi zdravljenje z uporabo psihotropnih zdravil v vrednostih, ki presegajo največji predpisani odmerek, se lahko izvaja le, če je podana vaša pisna privolitev oz. privolitev vašega skrbnika in seveda, če ni nobenih drugih učinkovitih metod za ustrezno zdravljenje. Za razliko od zdravljenja z elektrokonvulzivno terapijo in hormonskega zdravljenja pa lahko zdravnik zdravi z uporabo psihotropnih zdravil v vrednostih, ki presegajo največji predpisani odmerek, tudi brez vaše pisne privolitve oz. privolitve vašega skrbnika ter brez odobritve zdravniškega konzilija, če potrebujete nujno medicinsko pomoč. Pa tudi tu je varovalka v tem, da mora zdravnik o tem v enem dnevu od začetku zdravljenja obvestiti direktorja bolnišnice, ki takoj imenuje zdravniški konzilij. Le-ta mora v štirih delovnih dneh takšno zdravljenje odobriti oz. ne odobriti. O odločitvi zdravniškega konzilija mora direktor v enem dnevu od prejema odločitve obvestiti vas, vašo najbližjo osebo, zastopnika, odvetnika in vašega skrbnika.

Kadar gre za uporabo posebnih metod zdravljenja v primeru, ko ste bili sprejeti na zdravljenje v oddelek pod posebnim nadzorom brez vaše privolitve, mora uporabo teh metod predhodno odobriti sodišče in to v dveh dneh od prejema predloga.

Pod kakšnimi pogoji lahko sodelujete pri znanstveno-raziskovalnem delu?

Vaše sodelovanje pri znanstveno-raziskovalnem delu je možno le, če v sodelovanje pisno privolite in lahko to privolitev tudi vsak čas prekličete. Podano mora biti tudi pisno dovoljenje konzilija bolnišnice, načrt raziskave pa mora biti posebej odobren.

Katere pravice imate v oddelku pod posebnim nadzorom?

Zagotovljeno vam mora biti varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Pravice, ki se vam zagotavljajo so:

- pravica do dopisovanja in uporabe elektronske pošte,
- pravica do pošiljanja in sprejemanja pošiljk,
- pravica do sprejemanja obiskov,
- pravica do uporabe telefona,
- pravica do gibanja,
- pravica do zastopnika.

Ali je možno pravice osebe v oddelku pod posebnim nadzorom omejiti?

Prej naštetih pravic, razen pravice do zastopnika, je možno omejiti, če je to nujno potrebno v primeru, da ogrožate svoje življenje ali življenje drugih ali huje ogrožate svoje zdravje ali zdravje drugih ali povzročate hudo premoženjsko škodo sebi ali drugim. Pri omejevanju pravic se uporabi najmilejši ukrep, ki se izvaja najkrajši možni čas. Tudi o omejitvi pravic ne more odločiti zdravnik sam, ampak o tem v dveh dneh od prejema predloga, ki ga pošlje direktor bolnišnice sodišču, odloči sodišče. Sodišče vas je dolžno pred izdajo odločitve zaslišati, razen, če to zaradi vašega zdravstvenega stanja ne bi bilo mogoče. Sklep sodišča vam je treba vročiti pa tudi vašemu odvetniku, zakonitemu zastopniku, če ga imate, najbližji osebi in zastopniku.

Zoper omenjeni sklep imate možnost v treh dneh od vročitve sklepa vložiti pritožbo, ki pa ne zadrži izvršitve sklepa.

Izvrševanje pravice do dopisovanja, sprejemanja pošiljk in obiskov ter uporabe telefona

Omogočeno vam je dopisovanje, pri čemer vam je zagotovljena tajnost vsebine sporočil vseh oblik dopisovanja. Pravico imate do uporabe elektronske pošte, v skladu z možnostmi, ki jih ima bolnišnica. Pravico imate sprejemati pisanja od državnih organov, organov lokalnih skupnosti, nosilcev javnih pooblastil in odvetnika ter se obračati nanje z vlogami za varstvo svojih pravic in pravnih koristi preko bolnišnice v zaprtih kuvertah. Pravico imate sprejemati pošiljke s hrano, denarjem, perilom, osebnimi in drugimi predmeti ter časopisi in knjigami. Nadzor nad vsebino prejetih pošiljk je možno opraviti ob vaši prisotnosti, izvedejo pa jih lahko le tisti zaposleni, ki jih je za to posebej pooblastil direktor bolnišnice, le v primeru, če je ogrožena vaša varnost, varnost drugih ali bolnišnice.

Pravico imate do telefonskih pogovorov, katerih stroške krijete sami.

Pravico imate sprejemati obiske v skladu s Hišnim redom bolnišnice, in to najmanj dvakrat tedensko najbližje osebe in drugih. Obisk se lahko prekine le, če škodljivo vpliva na vaše zdravstveno stanje, če vi sami ali vaš obiskovalec motita druge, če je ogrožena vaša varnost ali varnost drugih in bolnišnice. Zoper prekinitev obiska se lahko pritožite pri direktorju bolnišnice.

Izvrševanje pravice do gibanja

V oddelku pod posebnim nadzorom imate pravico do gibanja in vam je le-ta omejena le pod posebnimi pogoji, če je odrejena izvedba posebnega varovalnega ukrepa.

Pravica do zastopnika

Kadar ste obravnavani v oddelku pod posebnim nadzorom, imate pravico do zastopnika. Zastopnik opravlja svoje naloge predvsem tako, da vas, na vašo zahtevo in po pooblastilu, na primeren način informira o pravicah, ki izhajajo iz zakona, daje konkretne usmeritve za uveljavljanje pravic in predlaga možne rešitve, vam svetuje glede uveljavljanja pravic, preverja ali se v bolnišnici ustrezno vodijo evidence o omejevanju vaših pravic oz. uporabi posebnih varovalnih ukrepov ter o zdravljenju s posebnimi metodami zdravljenja.

Zastopnika lahko izberete iz seznama zastopnikov s pisnim pooblastilom. Pooblastilo vsak čas lahko prekličete in to na kakršenkoli način. Če vam je odvzeta poslovna sposobnost, zastopnika pooblasti vaš zakoniti zastopnik. Zastopnik ima pravico vsak čas do dostopa do vas in do vseh prostorov, v katerih se izvaja zdravljenje oz. obravnava.

Uporaba posebnih varovalnih ukrepov

Posebni varovalni ukrep je nujen ukrep, ki se ga uporabi zaradi omogočanja vašega zdravljenja, kadar je ogroženo vaše življenje ali življenje drugih, huje ogroženo vaše zdravje ali zdravje drugih, ali povzročena hujša premoženjska škoda, ki jo povzročite sebi ali drugih, pa ogrožanja ni mogoče preprečiti z drugim blažjim ukrepom.

Posebna varovalna ukrepa sta telesno oviranje s pasovi in omejitev gibanja znotraj enega prostora. Posebni varovalni ukrep se uporabi le izjemoma in lahko traja le toliko časa, kolikor je nujno potrebno glede na razlog njegove uvedbe. V tem času je potrebno izvajati stalen nadzor, spremljati vitalne funkcije in izvajati strokovno obravnavo ves čas trajanja ukrepa. Posebni varovalni ukrep odredi zdravnik, ki pa mora najkasneje v 12 urah od odreditve ukrepa o tem pisno obvestiti direktorja, najbližjo osebo, odvetnika in zastopnika pa tudi zakonitega zastopnika, če ga imate. Če zdravnik ob vas ni prisoten, lahko posebni varovalni ukrep uvede tudi drug zdravstveni delavec v bolnišnici, vendar o tem takoj obvesti zdravnika, ki brez odlašanja odloči o utemeljenosti uvedbe ukrepa. Tako vi sami kot odvetnik in zakoniti zastopnik, najbližja oseba in zastopnik, lahko predlagate izvedbo upravnega nadzora nad odreditvijo in izvedbo posebnega varovalnega ukrepa. Zahtevo predložite Ministrstvu za zdravje.

O čem odloča sodišče?

Sodišče odloči o postopku za vaš sprejem na zdravljenje v bolnišnico v oddelek pod posebnim nadzorom brez vaše privolitve.

Sodišče odloči tudi o postopku za sprejem na zdravljenje v bolnišnico v oddelek pod posebnim nadzorom brez vaše privolitve v nujnih primerih.

Sodišče odloči tudi o postopku za sprejem na zdravljenje v nadzorovano obravnavo brez vaše privolitve.

V vseh postopkih pred sodišči mora za vaše interese skrbeti pooblaščenec, t.j. odvetnik. Če vam je bila odvzeta poslovna sposobnost, pooblasti odvetnika zakoniti zastopnik, razen, če je bil postopek uveden na njegov predlog. V tem primeru vam odvetnika postavi sodišče.

Postopki pred sodiščem so nujni in je javnost izključena, prav tako pa sodišče vse sodelujoče opozori, da so dolžni varovati kot tajnost vse, kar v postopku izvedo pa tudi na posledice kršitve tajnosti.

Kako poteka postopek za sprejem na zdravljenje v bolnišnico v oddelek pod posebnim nadzorom?

Sprejem na zdravljenje s privolitvijo

Na zdravljenje v oddelek pod posebnim nadzorom ste lahko sprejeti z napotnico ali brez nje, če sprejemni zdravnik ugotovi, da ogrožate svoje življenje ali življenje

drugih, huje ogrožate svoje zdravje ali zdravje drugih, povzročate hudo premoženjsko škodo sebi ali drugim, pa je to ogrožanje posledica duševne motnje, zaradi katere imate hudo moteno presojo realnosti in sposobnost obvladovati svoje ravnanje. Sprejem na zdravljenje v oddelek pod posebnim nadzorom pa je možen ob zgoraj naštetem le v primeru, če ogrožanja oz. omenjenih vzrokov ni mogoče odvrniti z drugimi oblikami pomoči, npr. z zdravljenjem izven oddelka pod posebnim nadzorom, z ambulantnim zdravljenjem ali z nadzorovano obravnavo.

Privolitev za sprejem na zdravljenje v oddelek pod posebnim nadzorom mora biti izraz vaše svobodne volje, ki temelji na razumevanju položaja in je izoblikovan na podlagi primernega pojasnila, ki vam ga poda zdravnik glede vašega zdravstvenega stanja ter verjetnega razvoja ter posledicah bolezni, cilju, vrsti in načinu izvedbe, verjetnostih uspeha ter pričakovanih koristih in izidu predlaganega zdravljenja, možnih tveganjih, neželenih učinkih, negativnih posledicah in drugih neprijetnih predlaganega zdravljenja, vključno s posledicami njegove opustitve pa tudi morebitnih drugih možnosti zdravljenja.

Kadar privolite v sprejem v oddelek pod posebnim nadzorom, lahko to svojo privolitev kadarkoli, izrecno ali z dejanji, iz katerih je mogoče sklepati, privolitev prekličete in zahtevate, da se vas odpusti iz zdravljenja s tega oddelka. V primeru, da bi zdravnik ocenil, da so pri vas podani razlogi za nujno zdravljenje in se vam zaradi duševne motnje mora omejiti svoboda gibanja oz. preprečijo stiki z okolico, vas kljub preklicu privolitve zadrži na zdravljenju ter vam razloži razloge za zadržanje in o pravici do odvetnika. O zadržanju mora zdravnik v štirih urah pisno obvestiti direktorja bolnišnice, ki o tem takoj obvesti sodišče, da začne postopek za sprejem na zdravljenje v nujnih primerih. O zadržanju direktor obvesti tudi najbližjo osebo in zastopnika, pa tudi zakonitega zastopnika, če ga imate.

Sprejem na zdravljenje brez privolitve

Brez vaše privolitve ste lahko sprejeti na zdravljenje v oddelek pod posebnim nadzorom, če ogrožate svoje življenje ali življenje drugih, če huje ogrožate svoje zdravje ali zdravje drugih, povzročate hudo premoženjsko škodo sebi ali drugim, pa je to ogrožanje posledica duševne motnje, zaradi katere imate hudo moteno presojo realnosti in sposobnost obvladovati svoje ravnanje. Pogoji pa je še, da navedenih vzrokov in ogrožanja ni mogoče odvrniti z drugimi oblikami pomoči kot je zdravljenje na drugih oddelkih bolnišnice, z ambulantnim zdravljenjem ali z nadzorovano obravnavo.

Sprejem na zdravljenje brez privolitve je možno le na podlagi sklepa sodišča ali v nujnih primerih pred izdajo sklepa sodišča, ob določeno izpolnjenih pogojih.

O sprejemu na zdravljenje brez privolitve odloči sodišče na območju katerega imate stalno oz. začasno prebivališče, če le-tega nimate pa sodišče na območju katerega dejansko bivate. Postopek se prične na predlog bolnišnice, centra za socialno delo, koordinatorja nadzorovane obravnave, najbližje osebe, državnega tožilstva ali zakonitega zastopnika, če ga imate. Predlogu je potrebno predložiti mnenje vašega osebnega zdravnika ali psihiatra, ki vas je pregledal, če je bil pregled mogoč.

Sodišče vam predlog pošlje v enem dnevu od prejema ter vas pouči o pravici, da lahko v dveh dneh od njegove vročitve nanj odgovorite. Prav tako vas sodišče pouči o pravici do odvetnika, ki ga v enem dnevu od vročitve predloga izberete, sicer vam ga po uradni dolžnosti postavi sodišče.

Sodišče odredi, da vas pregleda izvedenec psihiatrične stroke in poda mnenje o vašem zdravstvenem stanju, ki vsebuje tudi oceno, ali obstaja možnost zdravljenja v nadzorovani obravnavi. V odredbi sodišče določi izvajalca psihiatričnega zdravljenja, pri katerem se pregled opravi. Odredbo pošlje vam, odvetniku, izvedencu in izvajalcu psihiatričnega zdravljenja. Izvedenec vas lahko pregleda tudi proti vaši volji, če o tem odloči sodišče tako, da vas za največ dva dni zadrži v psihiatrični bolnišnici, če je to potrebno zaradi narave vaše duševne motnje ali če se nočete prostovoljno podvreči pregledu in ni mogoče drugače ugotoviti obstoja pogojev za sprejem na zdravljenje brez privolitve. Zoper omenjeni sklep sodišča o zadržanju imate pravico vložiti pritožbo v enem dnevu od vročitve sklepa, o čemer odloči sodišče na drugi stopnji v treh dneh. V primeru, da se ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za sprejem na nujno zdravljenje brez privolitve, se izvede sprejem na zdravljenje brez privolitve v nujnih primerih.

Potem, ko sodišče prejme mnenje izvedenca, razpiše obravnavo oz. narok, na katerega povabi vas, predlagatelja, odvetnika, zakonitega zastopnika, najbližjo osebo, zastopnika, pa tudi druge, ki bi lahko podali podatke, pomembne za odločitev. Sodišče odloči na podlagi neposrednega stika z vami tako, da vas pred izdajo sklepa vidi in se z vami pogovori, če to dopušča vaše zdravstveno stanje. Sodišče zasliši izvedenca pa tudi druge, zasliši pa tudi vas. Če se zaradi svojega zdravstvenega stanja ne morete udeležiti naroka, se vas lahko zasliši tam, kjer bivate. Pravico imate do vpogleda v sodni spis, kar pa vam lahko sodišče na predlog izvedenca v celoti ali delno omeji, če bi lahko nastale škodljive posledice za vaše zdravje ali varnost drugih.

Če po izvedenem dokaznem postopku sodišče ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za sprejem v oddelek pod posebnim nadzorom, o tem odloči s sklepom pa tudi določi čas zadržanja, ki ne sme biti daljši od 6 mesecev. Hkrati sodišče določi tudi psihiatrično bolnišnico, ki naj vas sprejme. Če sodišče ugotovi, da niso izpolnjeni pogoji za sprejem na zdravljenje brez privolitve, predlog zavrne.

Zoper sklep sodišča imate možnost vložiti pritožbo v treh dneh od vročitve sklepa. Pritožba ne zadrži izvršitve sklepa. Pritožbo lahko vložijo tudi predlagatelj, psihiatrična bolnišnica, kamor naj bi bili sprejeti, zakoniti zastopnik, najbližja oseba in center za socialno delo, če vas je obravnaval. O pritožbi odloči sodišče druge stopnje v treh dneh od prejema pritožbe, zoper njegovo odločitev pa je možna revizija.

Na podlagi sklepa sodišča vas psihiatrična bolnišnica pozove, da se določenega dne, najkasneje pa v sedmih dneh po pozivi zglasite v psihiatrični bolnišnici. Izvod poziva pošlje tudi sodišču, ki je izdalo sklep in vašemu odvetniku. Če določenega dne ne pridete v psihiatrično bolnišnico in svojega izostanka ne opravičite, direktor bolnišnice o tem obvesti sodišče, ki je izdalo sklep, izbranega vašega osebnega zdravnika in

odvetnika ter odredi prevoz z reševalnim vozilom. Ob tem lahko zahteva pomoč policije. Če tudi na tak način ni mogoče zagotoviti vaš prihod v psihiatrično bolnišnico, lahko sodišče odredi privedbo.

Sprejem na zdravljenje brez privolitve v nujnih primerih

Na oddelek pod posebnim nadzorom ste sprejeti lahko tudi brez privolitve in pred izdajo sklepa sodišča, če so podani vsi pogoji, ki so naštetih že za sprejem brez privolitve in kadar je zaradi narave vaše duševne motnje nujno potrebno, da se vam omeji svoboda gibanja oz. preprečijo stiki z okolico.

Sprejem se lahko opravi na podlagi napotnice vašega izbranega osebnega zdravnika, psihiatra ali drugega zdravnika, ki vas je pregledal in ugotovil, da so podani razlogi za takšen način sprejema. Napotnici mora biti priloženo poročilo o vašem zdravstvenem stanju in posebej navedene okoliščine, iz katerih izhaja, da je sprejem nujen. Brez napotnice se vas lahko sprejme v oddelek pod posebnim nadzorom brez privolitve, če policija ob posredovanju na javnem mestu, zasebnih prostorih, domneva, da so podani razlogi za tak način sprejema, o čemer takoj obvesti službo nujne medicinske pomoči. Zdravnik, član enote nujne medicinske pomoči, vas pregleda na kraju dogodka ter če ugotovi, da so izpolnjeni pogoji, odredi vaš prevoz z reševalnim vozilom v najbližjo psihiatrično bolnišnico.

Na zdravljenje vas sprejeme sprejemni zdravnik, ki mora ugotoviti, ali so podani razlogi za zadržanje ter vas ob zadržanju na zdravljenje pouči o razlogih, zaradi katerih je potrebno zdravljenje in pravici do odvetnika. Če ob vašem pregledu ugotovi, da ni razlogov za zadržanje, sprejem odkloni. O vašem sprejemu zdravnik obvesti najbližjo osebo, zakonitega zastopnika in zastopnika. O tem mora obvestiti tudi direktorja bolnišnice. Direktor je o tem takoj dolžan obvestiti sodišče, na območju katerega ima bolnišnica sedež. Sodišče prične postopek po uradni dolžnosti, ko prejme obvestilo. Sodišče postavi izvedenca in odvetnika ter vas pouči o pravici, da lahko postavljenega odvetnika zamenjate. Sklep vroči tudi zakonitemu zastopniku, najbližji osebi in zastopniku. Po izdaji sklepa o uvedbi postopka vas sodišče v enem dnevu po njegovi izdaji obišče v oddelku pod posebnim nadzorom in vas v prisotnosti odvetnika, izvedenca in zastopnika, zasliši, razen, če na podlagi neposrednega stika z vami ugotovi, da zaslišanje glede na vaše zdravstveno stanje ni mogoče. Zaslišanje se opravi brez prisotnosti tistih, ki vas zdravijo oz. sodelujejo pri zdravljenju. Sodišče pojasni razloge za uvedbo postopka zadržanja in vas pozove, da se izjavite o zadržanju. Če ob obisku sodišča izjavite, da se z zadržanjem strinjate in v sprejem pisno privolite, sodišče postopek ustavi. Ob obisku vas bo izvedenec pregledal in nato podal mnenje o vašem zdravstvenem stanju. Če sodišče ob obisku presodi, da je potrebno za ugotovitev, ali so podani razlogi za zadržanje v oddelku pod posebnim nadzorom, opraviti nadaljnje medicinske preiskave, z začasno odredbo odloči, ali ostanete na opazovanju v oddelku pod posebnim nadzorom, vendar največ dva dni od dneva začasne odredbe. Sodišče ob obisku zasliši izvedenca, lahko pa tudi zakonitega zastopnika, najbližjo osebo, lečečega zdravnika in druge, ki bi lahko dali podatke za pomembno odločitev. Tako kot pri sprejemu na oddelek pod posebnim nadzorom brez privolitve je možno tudi tu omejiti pravico do vpogleda v sodni spis. Sodišče v treh dneh po obisku odloči o tem, ali se vas zadrži v oddelku pod posebnim

nadzorom, odpusti iz tega oddelka, odredi sprejem v varovani oddelek socialno varstvenega zavoda ali odredi nadzorovana obravnava. Zoper sklep se lahko pritožite pa tudi vaš odvetnik, zakoniti zastopnik, najbližja oseba, psihiatrična bolnišnica, v kateri ste zadržani v treh dneh od vročitve sklepa. Pritožba ne zadrži izvršitve sklepa. O pritožbi odloči sodišče druge stopnje v treh dneh od prejema pritožbe, zoper odločitev tega sodišča pa je dovoljena revizija.

Kdaj se vam lahko podaljša zadržanje v oddelku pod posebnim nadzorom?

Podaljšanje zadržanja v oddelku pod posebnim nadzorom je možno, če se ugotovi, da še vedno obstajajo razlogi za zadržanje, tudi po roku, ki ga je določilo sodišče. Direktor bolnišnice mora o tem obvestiti sodišče in predlagati, da le-to zadržanje v oddelku pod posebnim nadzorom podaljša. V tem primeru sodišče opravi vse tiste postopke, ki jih je sicer dolžno opraviti, kadar gre za sprejem na zdravljenje brez privolitve na podlagi sklepa sodišča. Čas zadržanja pa lahko podaljša vsakih največ za šest mesecev.

V primeru, da se vam zdravstveno stanje tako izboljša, da ni več razlogov za zadržanje v oddelku pod posebnim nadzorom, vas lahko še pred potekom roka, ki ga je določilo sodišče, odpusti iz oddelka pod posebnim nadzorom in o tem obvesti sodišče. Vi sami, pa tudi vaš odvetnik, lahko pred potekom roka, ki ga je določilo sodišče, predlagate sodišču, da se vas odpusti. To lahko stori tudi vaša najbližja oseba in zakoniti zastopnik, če ga imate.

Begunje, avgust 2009